

O Zakładzie Antropologii Filozoficznej Instytutu Filozofii UAM

Zakład Antropologii Filozoficznej jest jedną z młodszych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, powstał bowiem 1 października 2010 roku. Funkcję kierownika pełni prof. zw. dr hab. Ewa Piotrowska. Oprócz niej pracownikami Zakładu są prof. zw. dr hab. Honorata Korpikiewicz, prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń oraz prof. UAM dr hab. Włodzimierz Wilowski (od 2016 roku)

W toku dotychczasowej działalności Zakładu obroniono pięć doktoratów. Promotorem rozpraw doktorskich: dr. Michała Sochańskiego (2011 rok), dr. Marcina Trydeńskiego (2013 rok), dr. Jerzego Struka (2016 rok), dr. Małgorzaty Kowalskiej (2017 rok) była prof. zw. dr hab. Ewa Piotrowska, a dr. Małgorzaty Dereniowskiej (2012 rok) prof. zw. dr hab. Honorata Korpikiewicz. Pod opieką naukową pracowników Zakładu dysertacje przygotowują kolejni doktoranci, m. in. pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Mariusza Morynia mgr Damian Kałużny oraz mgr Artur Nyczak.

Działalność Zakładu jest ściśle powiązana z profilem kształcenia oraz problematyką badawczą Instytutu Filozofii i nawiązuje do podejmowanych przezeń przedsięwzięć dydaktycznych oraz naukowych. W Zakładzie realizowane są badania skoncentrowane na filozofii człowieka (ze szczególnym uwzględnieniem trendów rozwojowych w Niemczech i krajach skandynawskich), filozofii życia, społecznym konstruktywizmie, etnomatematyce, egzystencji człowieka w ziemskim i kosmicznym środowisku, komunikacji niewerbalnej ludzi i zwierząt, a także historii filozofii. Zwraca się też uwagę na człowieka uwikłanego w kulturę, historię, przyrodę, człowieka w badaniach naukowych oraz człowieka w codzienności.

Badania naukowe pracowników Zakładu często bywają inspirowane kierunkiem ukończonych studiów i stąd też nawiązania do nauk matematycznych, fizycznych, astronomii i postrzeganie człowieka w perspektywie oraz powiązaniu z nauką i kulturą.

Widoczne jest to w aktywności naukowo-badawczej prof. zw. dr hab. Ewy Piotrowskiej, gdy chodzi np. o wzory światopoglądowe i obraz osobowy matematyka. Stąd również w jej pracach spotykamy doszukiwanie się „uspołecznionego” charakteru wiedzy, pojmowanej integralnie, zwłaszcza z licznymi czynnikami zewnętrznymi oraz rozwojem techniki. Zwracanie uwagi na charakter dialogiczny oraz retoryczno-dialektyczny wiedzy, uwzględnianie roli uczonego w procesie tworzenia oraz jego „ekologię”. Pokazywanie istotności nauk ścisłych (np. matematyki) nawet w dociekaniach socjologicznych, psychologicznych, filozoficznych, etycznych, np. w sprawach ogłady i wiedzy humanistycznej tak niezbędnej współczesnemu człowiekowi (niemieckie Bildung). Istotne są też poczynione przez nią uzasadnienia, że matematyczne obliczenia (np. statystyczne) i rozważania teoretyczne (np. z teorii narodu) są przydatne przy pogłębionej analizie multikulturowości oraz multietniczności (np. w niektórych krajach – chociażby Szwecji) we współcześnie postępujących narodotwórczych procesach integracji oraz globalizacji. Stanowi to przedmiot zainteresowań rozwijającej się współcześnie etnomatematyki. Jest to też nowa dziedzina badań uwzględniana w poglądach społecznych konstruktywistów na matematykę.

Badania nad presją ideologii (światopoglądu) w polityce naukowej państw totalitarnych (na przykładzie III Rzeszy i ZSRR epoki stalinowskiej) w odniesieniu do postaw uczonych – matematyków stanowią ważny kierunek dociekań prof. dr. hab. Ewy Piotrowskiej. Problemom tym poświęcona jest jej monografia: *Nauka a ideologia. Matematyka i matematycy w III Rzeszy* (2012) oraz szereg artykułów, w których m.in. podkreślona została chwiejność postaw ideologicznych i moralne zagubienie większości tzw. matematyków aryjskich a także często dramatyczne losy tzw. matematyków niearyjskich, zmuszonych do emigracji.

Dydaktyka akademicka przyczyniła się do zwrócenia jej uwagi na dwa wzajemnie uzupełniające się wymogi

badawcze – uprawianie edukacji matematycznej oraz edukacji filozofii matematyki i istniejące między nimi wzajemne powiązania o różnym zresztą charakterze i przeznaczeniu. Z opublikowanych prac profesor Ewy Piotrowskiej wynika m. in. swoisty wymóg uwzględniania w edukacji matematycznej potrzeb życiowych, zawodowych i mentalnych studenta matematyki ery informatycznej XXI wieku.

Uwarunkowania natury organizacyjnej i dydaktycznej inspirowały i stymulowały zainteresowania prof. zw. dr hab. Ewy Piotrowskiej problematyką filozofii krajów skandynawskich, a zwłaszcza Szwecji.

Średniowieczny wzorzec monastyczny w znaczeniu osobowym i charakterologicznym bliski był poglądom św. Brygidy Szwedzkiej. Studium *Święta Brygida Szwedzka na tle swoich czasów* (napisane wspólnie z Bernardem Piotrowskim) ze względu na podejmowaną problematykę można zaliczyć do filozofii człowieka epoki późnego średniowiecza. Brygida należała do wielkich mistyczek XIV-wiecznej Europy, doceniała wprawdzie twórczą rolę mistycyzmu w regule klasztornej, lecz zarazem był to model mistycyzmu praktycznego, reformatorskiego, zwracającego się ku bieżącym potrzebom człowieka nękanego dramatycznymi wydarzeniami XIV wieku – stulecia wojen, tzw. czarnej śmierci, kryzysu gospodarczego, społecznych niepokojów, herezji religijnych i buntów duchowych, także intelektualnych. W Szwecji zapoczątkowała „literaturę kobiecą”, w której zainteresowanie i interpretacja spraw boskich i nadprzyrodzonych łączy się z potrzebą intelektualnej emancypacji kobiet epoki późnego średniowiecza.

Złożone kwestie filozofii człowieka ujmowane w szerokich wymiarach i kontekstach znaczeniowych przykuwały uwagę szwedzkich filozofów ostatnich trzech stuleci, co szczegółowo i możliwie wszechstronnie przedstawiła prof. dr hab. Ewa Piotrowska w dwóch monografiach z dziejów myśli szwedzkiej: *Myśl filozoficzna w Szwecji. Od mistycyzmu do radykalizmu* oraz *Dzieje myśli szwedzkiej XX wieku. Od narodowego konserwatyzmu do globalizmu*. W różnych szkołach filozoficznych (np. w ośrodkach akademickich Lund i Uppsali) człowiek z wielostronnymi uwarunkowaniami życiowymi, politycznymi, społecznymi, ideowymi i mentalnymi był różnie przedstawiany oraz interpretowany. Tożsamość osobowa

i zbiorowa (społeczna) Szweda – jak wykazała – była dość złożona i zmienna w swej istocie. W swoich publikacjach zwracała uwagę również na umiejscowienie filozofii szwedzkiej w kontekście ideowo-kulturowym, w swej istocie chrześcijańskim i europejskim.

Dokonała też w swoich artykułach krytycznej interpretacji zasad i funkcjonowania tzw. inżynierii społecznej w dobie kształtowania się szwedzkiego państwa opiekuńczego w latach trzydziestych XX wieku. W poglądach reformatorskich natury społecznej i gospodarczej Gunnara i Alvy Myrdalów dostrzegła także koncepcyjne treści, a nawet rozpracowanie teorii i zasad w zakresie filozofii człowieka lat trzydziestych ubiegłego stulecia, a zatem w epoce budowy podstaw szwedzkiego państwa opiekuńczego.

Podjęła też wstępne badania nad powojennym szwedzkim ruchem feministycznym, m. in. koncentrując się nad jego podstawami ideowymi i filozoficznymi. Pokazała w swych opracowaniach, iż szwedzki ruch feministyczny lat 60.-80. XIX wieku nie stanowił jedynie kopii podstaw ideowo-filozoficznych tego masowego ruchu kobiet wzorca zachodnioeuropejskiego. Szwedki wypracowały własny model feminizmu uwarunkowany realiami szeroko rozumianej pozycji kobiet w dobie gwałtownych przemian społecznych, gospodarczych, politycznych i kulturowych XX wieku.

Na profil badań podejmowanych przez prof. zw. dr. hab. Honoratę Korpikiewicz wpływ wywarło jej wykształcenie: jako doktor nauk fizycznych (astronomii), prowadzący przez kilkanaście lat badania w dziedzinie meteorytyki i kosmogonii, ma na swoim koncie badania kraterów meteorytowych na Ziemi, wyznaczanie orbit meteorów oraz przyczynki do teorii pochodzenia Układu Słonecznego i ewolucji małych ciał.

Honorata Korpikiewicz w kolejnej monografii pt. *Konceptcja wzrostu entropii a rozwój świata* rozważa rozumienie pojęcia entropii w sensie fizycznym i filozoficznym oraz jego znaczenie dla wyjaśniania zjawisk Świata. Zajmuje się także zagadnieniem rozwoju, definiując go jako *ciąg przemian kierunkowych, zachodzących w Świecie i jego elementach* i dowodzi, że często następuje on przez regres. Wprowadza pojęcie *niedeterministycznego porządku* na określenie zjawisk skorelowanych, które zachodzą we Wszechświecie nie-lokalnym (z twierdzenia Bella i poprawności przewidywań

teorii kwantów wynika, że nie jest prawdziwa zasada związków lokalnych). Uzasadnia twierdzenie, że na źródła ludzkiej moralności mogą mieć zasadniczy wpływ prawa przyrody, w szczególności zasada wzrostu entropii. Nawiązuje tym samym do poglądów Seneki, który przyczynę istnienia zła upatrywał w niedoskonałej materii Świata.

Ważną dziedziną badań prof. Korpikiewicz jest kosmoekologia: w monografii *Kosmoekologia z elementami etyki holistycznej. Hipoteza Gai-Uranosa* (2002) rozważa wpływy Kosmosu na biosferę i pokazuje głębokie zależności zarówno pomiędzy poszczególnymi elementami biosfery, jak i pomiędzy ziemskim środowiskiem życia a Niebem – Uranosem. Wysuwa i uzasadnia hipotezę Gai-Uranosa, będącą rozszerzeniem hipotezy Gai Jamesa Lovelocka i Lynn Margulis, wpisując człowieka i ziemskie środowisko w sieć kosmicznych zależności. Pokazuje, że człowiek i inne istoty w trakcie filogenezy zostali ukształtowani w ściśle określony sposób, a chronobiologia jest odpowiedzią adaptacyjną organizmów na rytmy kosmiczne. Uzasadnia tezę, że życie we Wszechświecie nie tylko narodziło się w wyniku „kosmicznego zbiegu okoliczności”, do czego odnosi się zasada antropiczna, ale w każdej chwili jest przez kosmiczne środowisko modyfikowane. Dyskutuje zjawiska mikroświata (np. eksperyment myślowy Einsteina-Podolsky’ego-Rosena oraz twierdzenie Bella), z których może wynikać pierwotne skorelowanie wszystkich zjawisk Wszechświata od Wielkiego Wybuchu. W takim przypadku innego znaczenia nabiera idea antropiczna: Świat nigdy nie mógłby być inny niż jest, a wszystkie obserwowane dziś związki pomiędzy jego elementami były zakodowane w tworzącym się Wszechświecie.

Rozważa także problem odpowiedzialności człowieka za Przyrodę – zagadnienia etyki holistycznej. Kosmoekologia bowiem wskazuje na miejsce człowieka wśród ziemskich i kosmicznych struktur, sugeruje mu pokorę wobec ogromnego Wszechświata oraz szacunek dla jego wytworów ożywionych i nieożywionych, które największy odcinek swojej ewolucyjnej drogi odbyły razem z gatunkiem *homo*.

W kolejnej pracy pt. *Kosmoekologia: Obraz zjawisk* (2006) rozważa ogólne kategorie bytu, jakie musiało spełniać środowisko kosmiczne, aby narodziło i rozwijało się w nim życie. Problem ten był zauważany od kilku wieków; rozważania

te osiągnęły swoje apogeum w idei (zasadzie) antropicznej. Koncentrowano się jednak głównie na fizycznych wartościach, które musiały zaistnieć, żeby na końcowym etapie ewolucji narodził się człowiek. Jednakże zasada antropiczna nie musi stanowić o wyjątkowości początkowych parametrów Kosmosu, gdyż nie można twierdzić, że inny zespół parametrów fizycznych rodzącego się Wszechświata także nie odpowiadałby narodzinom życia. Tutaj prof. Honorata Korpikiewicz rozważa ogólne kategorie bytu, takie jak harmonia (symetria, a raczej pseudosymetria), różnorodność, nierównowaga i rytmika zjawisk wykazując, że ich istnienie jest konieczne dla rozwoju. Bez symetrycznej budowy organizmy nie mogłyby się poruszać, bez harmonii (piękna, rytmu) nie możliwa byłaby nie tylko ludzka percepcja dzieł sztuki i piękna świata, ale nawet równowaga planetoid na orbitach, bez stabilności i przywracania równowagi nie funkcjonowałyby ani żaden organizm, ani atmosfera planety. Pokazuje, że Natura jest „niedokładna” – nie do końca realizuje swoje możliwości. Wytwarza kształty pseudosymetryczne i pseudofraktalne, nie wprowadziła powszechnej równowagi, np. zamieniając wszystkie cząstki w atomy żelaza, bo taki stan byłby nietwórczy a Wszechświat nie mógłby się rozwijać.

Inną ważną dziedziną jej zainteresowań jest biokomunikacja, na ten temat napisała monografię *Biokomunikacja. Jak zwierzęta porozumiewają się ze światem* (2011) (drugie wydanie pt. *Porozumienie w świecie zwierząt* ukazało się w r. 2016). Pokazuje w niej, że istnieje nie tylko porozumienie wewnątrz gatunku, ale także porozumienie międzygatunkowe, mowa ciała zwierząt ma charakter kreatywny, a zwierzęta, przynajmniej wyższe, są świadome, a nawet samoświadome, a więc myślą. Rozważa problemy etycznego traktowania innych istot i wskazuje na wagę stosowania norm etyki patocentrycznej.

Prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń w swej aktywności akademickiej podejmuje badania z zakresu, ujmowanej problemowo i historycznie, filozofii człowieka oraz filozofii współczesnej (zwłaszcza myśli Fryderyka Nietzschego, nurtów fenomenologicznych oraz refleksji egzystencjalnej). Punktem wyjścia jego zainteresowań naukowych były koncepcje subiektywności, świadomości i rozumienia rozpatrywane z odmiennych punktów widzenia i w różnych

tradycjach filozoficznych. Z czasem rozważania te zostały poszerzone o profil antropologiczny, dotyczący przede wszystkim specyfiki bytu ludzkiego. Na pierwszy plan wysunęły się tu zagadnienia sensu, możliwości i losu człowieka, sfery jego działań i przemijania, charakterystyki świata życia oraz wyróżników egzystencjalnych składających się na osobową tożsamość.

Pośród najwcześniejszych efektów podejmowanych przez prof. UAM dr. hab. Mariusza Morynia badań szczególnie miejsce zajmuje książka *Wola mocy i myśl. Spotkania z filozofią Nietzschego* (1997). W oparciu o wypracowany w tekście układ pojęć odmiennych od terminologii pierwowzoru wznosi ona propozycję rekonceptualizacji tytułowych pojęć. Nić przewodnią zaproponowanej wykładni stanowi idea, podług której z rozważań Nietzschego można odczytać złożony model kontinuum świadomości, zorganizowany wokół dyskursu na temat witalnych uwarunkowań rozumienia. Przedstawiając absolutyzację cielesności jako próbę zakorzenienia poznania w siłowym żywiole (na poły ograniczającym swobodę interpretacji, a częściowo ją inspirującym), Moryń przydaje zmodernizowanego, teoretycznego kształtu naczelnym motywom budującym poglądy autora *Poza dobrem i złem* oraz podejmuje się unaocznienia ich spójności. W tekście scharakteryzowana została m. in. procesualno-energetyczna ontologia, struktura poznania i psychiki, odrzucenie substancjalności jaźni oraz wiarygodności refleksji, moralność i religia jako reaktywne strategie warunkowania woli mocy, estetyka nadmiaru.

W następnej monografii pt. *Transcendentalizm, intencjonalność, język. O Husserlowskiej koncepcji sensu* (1998) prof. UAM dr. hab. Moryń dąży do sprecyzowania Husserlowskiej koncepcji sensu. Rekonstruując tę problematykę porządkuje „rozrzucone” chronologicznie i strukturalnie instrumentarium pojęciowe twórcy fenomenologii. Zmierzając do rozwikłania szeregu istotnych niedopowiedzeń towarzyszących transcendentalnej semantyce Husserla eksponuje myśl przewodnią - stawia mianowicie tezę, iż w czystej fenomenologii istnieją dwa modele sensu i intencjonalności: tzw. noetyczny (sens stanowi o skierowaniu promienia intencji, jest istotą wąsko pojmowanego aktu) oraz noematyczny (sens przesądza o skierowaniu noematu). Mariusz

Moryń podkreśla, że rozróżnienie to, mimo swej niebagatelnej wagi, nie znalazło odbicia w specjalistycznej literaturze przedmiotu, która koncentrowała się na ujęciu noetycznym. Stanowisko to sprowadza intencjonalność oraz leżący u jej podłoża sens do modelu „celowania” intencji odpowiadający jej obiekt. Prof. UAM dr hab. Moryń natomiast wykazuje, że te powszechnie żywione w literaturze przedmiotu przekonania są niewystarczające dla opisu transcendentnie zdefiniowanego sensu i wymagają ważnego uzupełnienia o wymiar noematyczny. Do tego celu wykorzystuje parę opozycyjnie usytuowanych pojęć: znaczenia fansistycznego i ontycznego.

Monografia pt. *Wyczulenie i subiektywność. O nowej fenomenologii Hermanna Schmitza* (2004) zawiera analityczny rozbiór oraz krytyczną dyskusję ze świeżo powstałą w filozofii niemieckiej tzw. „nową fenomenologią” Hermanna Schmitza. Profesor Moryń dąży do odsłonięcia koncepcji interesującej, acz nieznannej i trudno dostępnej, choćby z uwagi na barierę językową oraz objętość (dorobek Schmitza obejmuje 38, w większości opasłych, tomów; pośród nich wyróżnia się, liczący dziesięć woluminów *System der Philosophie*: 1964 - 1980). Przedstawia jego projekt jako gruntowną próbę rewizji większości historycznie wypracowanych rozwiązań m. in. epistemologicznych: ze szczególną uwagą śledzi polemikę Schmitza z zasadą „wnętrza świadomości”. Linie interpretacyjną monografii wyznacza teza, według której Hermann Schmitz ustanowił oryginalną odmianę nie tyle fenomenologii, ile filozofii życia – Mariusz Moryń charakteryzuje ją jako „sensybilizm”, bowiem kluczowe znaczenie dla uchwycenia specyfiki tego stanowiska ma wyczulenie. Sądzi on, że występujące w dziele Schmitza elementy postępowania fenomenologicznego obejmują wzorce drugorzędne, a przy tym odległe od standardów znanych z przeszłości (np. od zasady bezzalożeniowej naoczności). Z rzeczywistości witalnej (tzw. *obecności pierwotnej*) wykształcają się fundamentalne struktury bytu, poznania, aksjologii i in. W tekście, uzupełniając i precyzując idee Schmitza, przedstawiono patyczną wykładnię życia: jako bytowania sensybilnego, czyli w modus poruszenia oraz ujawniono i opisano ważne wątki zapożyczone z biocentryzmu Klagesa. Ważną rolę w rozprawie pełni krytyka twórczości Schmitza (przeprowadzona

głównie z perspektywy Husserlowskiego transcendentaliizmu – Moryń m. in. wykazuje, że antynomiom samowiedzy można zadowalająco zapobiec w oparciu o charakterystyczne dla czystej fenomenologii założenia na temat subiektywności), a także konfrontacja sensybilistycznych poglądów z dokonaniem Heideggera i Gadamera.

Dr hab. prof. UAM Włodzimierz Wilowski w swych pracach zajmuje się problematyką filozofii Wschodu. W tym kontekście szczególnie szeroko rozważa jeden z ważniejszych problemów egzystencjalnych: sens cierpienia. Pośród szeregu zagadnień przez niego podejmowanych i rozważanych znajdują się także kwestie podobieństw oraz różnic zachodzących pomiędzy myślą Zen i religią chrześcijańską.

Zakład organizował też naukowe ogólnopolskie konferencje interdyscyplinarne. W grudniu 2013 roku odbyła się konferencja: *Poezja jako medium komunikacji*. Spotkania i dyskusje zakończyły się wieczorem poetycko-filozoficznym i koncertem orkiestry *Arete* pod kierunkiem (ówczesnego doktoranta) – dr. Jerzego Struka. W prawdziwie filozoficznej zadumie, przy blasku świec swoją poezję prezentowali m. in. prof. dr hab. Honorata Korpikiewicz (swoją oraz matki Marii), prof. zw. dr hab. Bogdan Walczak (Instytut Filologii Polskiej UAM), dr hab. prof. UAM Włodzimierz Wilowski, dr Sławomir Krzyśka, dr Jerzy Struk i inni.

Druga zainicjowana i zrealizowana przez Zakład ogólnopolska konferencja naukowa: *Humanizm- Antyhumanizm* odbyła się w maju 2016 roku. Jej celem było skonfrontowanie ze sobą zarówno współczesnych, jak i klasycznych stanowisk w sporze o kształt i rację tradycji humanistycznej. Kwestie te oraz dyskusja nad statusem człowieka, jego relacją do otoczenia i innych istot żywych skupiają na sobie uwagę wielu badaczy i filozofów. W czasach najnowszych tematyka ta uzyskała nowe podstawy i uzasadnienia. Nadal wszakże z jednej strony silnie reprezentowane są próby rewizji i nierzadko eliminacji dawnych modeli humanizmu, połączone z formułą dezaktualizacji idei człowieka. Z drugiej strony równie szeroko dyskutowane są tendencje do restauracji i ugruntowania podejścia antropocentrycznego. Uczestnicy sesji przedstawiali i rozważali tytułową problematykę, odwołując się do refleksji z wielu obszarów myśli filozoficznej oraz wykraczającej poza tę dziedzinę. Poruszane były takie

problemy jak: status człowieka w przedhumanistycznym i posthumanistycznym dyskursie filozoficznym; transcendentizm a humanizm; Heideggerowski projekt destrukcji dziejów metafizyki a tradycja humanistyczna; hermeneutyka wobec problemu humanizmu; filozofia dekonstrukcji i możliwość utrzymania projektu humanistycznego; humanizm a problem Innego; humanizm w dyskursach postkolonialnych; emancypacyjne projekty społeczne i tradycja humanistyczna; człowiek – pojęcie deskryptywne czy normatywne?

W podejmowanych debatach uczestniczyli przedstawiciele wszystkich najważniejszych ośrodków filozoficznych naszego kraju. Sesja ta cieszyła się również niezwykle popularnością i to zachęciło nas do zorganizowania w czerwcu bieżącego roku kolejnej interdyscyplinarnej ogólnopolskiej konferencji naukowej: *O egzystencji. Między filozofią a literaturą*. Jej celem było przedstawienie oraz porównanie stanowisk reprezentowanych w naukach humanistycznych i społecznych, a zwłaszcza w obrębie filozofii, literaturoznawstwa i wiedzy o sztuce. Przewodnią dla spotkania problematyka rozumiana była szeroko: dotyczyła ona życia człowieka, jego kondycji i losu. Zagadnienia te podejmowane są w ramach wielu nurtów myślowych – toczone dyskusje umożliwiły więc wymianę poglądów pomiędzy rzecznikami rozmaitych typów refleksji oraz koncepcji i tradycji filozoficznych. Tematyka obrad skupiała się m. in. na takich problemach jak: przemijanie i czas życia; ludzka sprawczość i świat sensu; cel i znaczenie osobowego istnienia; eschatologia, jej dzisiejszy status, perspektywy i zadania; dawny i współczesny namysł nad swoistością, przeznaczeniem i dążeniami ludzkiego bytu; historyczny charakter idei człowieka a dziejowość i przygodność fenomenów egzystencjalnych. Kolejny raz uczestnikami konferencji byli przedstawiciele niemal wszystkich ważniejszych ośrodków filozoficznych naszego kraju. To skłoniło nas do zamysłu kontynuacji w następnych latach tego typu spotkań.

Pracownicy Zakładu prowadzą m. in. wykłady z filozofii człowieka, filozofii współczesnej, współczesnej antropologii filozoficznej, filozofii krajów skandynawskich, kosmoekologii, komunikacji niewerbalnej i seminarium doktoranckie z antropologii filozoficznej. Są bądź byli członkami rad naukowych czasopism np. Czasopisma Internetowego

„Humaniora” (prof. zw. dr hab. Ewa Piotrowska, obecnie) oraz „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” (Ewa Piotrowska, obecnie), „Journal of the Astro Association” (prof. zw. dr hab. H. Korpikiewicz - do 2015 r.), „Symbolae Europaeae” (Honorata Korpikiewicz, obecnie), „Fenomenologia” (Mariusz Moryń w latach 2003-2012 pełnił obowiązki sekretarza redakcji), „Lingua ac Communitas” (Mariusz Moryń: 1991-2002 sekretarz redakcji) i in.

Zakład organizuje systematycznie zebrania naukowe, na których referowane są m. in. zagadnienia związane z przygotowywanymi doktoratami oraz aktualne tematy naukowo podejmowane przez pracowników. Obecnie zespół realizuje badania poświęcone antropologicznej charakterystyce kontekstów życia codziennego przedstawianych w rozmaitych obszarach nauki (m. in. etnomatematyka), kultury oraz życia praktycznego a także roli mitu w nauce i w życiu społecznym.

Prowadzone przez prof. zw. dr hab. Ewę Piotrowską i prof. UAM dr. hab. Mariusza Morynia na początku nowego tysiąclecia seminarium dla doktorantów Wydziału Nauk Społecznych, poświęcone rozważaniom filozofii człowieka i najnowszym nurtom antropologii filozoficznej a skupiające szerokie grono słuchaczy i uczestników m. in. także spośród doktorantów oraz studentów innych kierunków naszej Uczelni, zainicjowało myśl o potrzebie stworzenia szerszej platformy debat. Z inicjatywy tej powstało w 2012 roku Polskie Towarzystwo Antropologii Filozoficznej, którego celem jest popularyzacja antropologii filozoficznej w Polsce, inspirowanie badań oraz integracja osób i środowisk zajmujących się tą problematyką w Polsce i w Europie. Przewodniczącą Towarzystwa jest prof. zw. dr hab. Ewa Piotrowska, prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń pełni funkcję członka Zarządu, a doktorant mgr Damian Kałużny realizuje obowiązki skarbnika. Zakład Antropologii Filozoficznej wspólnie z Polskim Towarzystwem Antropologii Filozoficznej organizuje systematycznie comiesięczne spotkania naukowe poświęcone istotnym problemom filozofii człowieka, które spotykają się z zainteresowaniem nie tylko społeczności naszej Uczelni. Żywa dyskusja i wymiana poglądów trwa nieraz wiele godzin. Oprócz prelegentów związanych z poznańskim środowiskiem akademickim wykłady wygłaszali naukowcy reprezentujący wiele polskich szkół wyższych, m. in. Katolicki

Uniwersytet Lubelski (prof. zw. dr hab. Piotr Gutowski), Uniwersytet Szczeciński (dr Łukasz Kołoczek), Uniwersytet Warszawski (mgr Katarzyna Wejman).

Spośród ponad sześćdziesięciu wystąpień nie sposób nie wyliczyć choćby tylko niektórych. Zakres prezentowanych kwestii był szeroki - od strony metateoretycznej obejmował on rozległe spektrum przeróżnych dyskursów filozoficznych i stanowisk: fenomenologii, dekonstrukcjonizmu, hermeneutyki, myśli egzystencjalnej, filozofii dialogu, neotomizmu i tak dalej. Zwolenników wszystkich tych koncepcji łączyło jednak wspólne zainteresowanie tożsamością człowieka, sensem jego bytu, dokonaniaми i perspektywami. Wśród omawianych referatów ciszących się dużym zainteresowaniem wymienić można np. „Człowiek wobec atmosferyczności uczuć” (prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń), „Humanizm personalizmu” (dr Bartłomiej Sipiński), „Fałsz egzystencji. Człowiek w dziele Franza Kafki” (dr Małgorzata Bogaczyk-Vormayr), „Dlaczego nie warto czytać Nietzschego” (prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń), „Pytanie o człowieka” (prof. zw. dr hab. Bolesław Andrzejewski), „Metafizyka i melancholia – widma Sokratesa i platoński zakaz żałoby” (dr Andrzej Marzec), „Heidegger – w poszukiwaniu człowieka” (prof. UAM dr hab. Norbert Leśniewski).

Zakład Antropologii Filozoficznej planuje także wydawanie wspólnie z Polskim Towarzystwem Antropologii Filozoficznej międzynarodowego czasopisma poświęconego prowadzonym badaniom, tak żywo interesującym współczesnego człowieka.

Ewa Piotrowska, Mariusz Moryń